

Рушак Д.О.

студентка,

Національний університет фізичного виховання і спорту України;

Національний технічний університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Власов В.О.

викладач,

Національний технічний університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Галушка А.М.

полковник медичної служби;

Семирунчик Я.П.

підполковник медичної служби,

Командування Медичних сил Збройних Сил України

ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ – ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Вступ. Недоліки системи охорони здоров'я, незадовільна екологічна ситуація, поглиблена наслідками Чорнобильської катастрофи, критична демографічна ситуація і незадовільний стан здоров'я населення вимагають нагальних рішучих дій [1; 2; 3].

Щоб не бути голослівними приведемо деякі негативні показники, що характеризують стан здоров'я населення в Україні:

- різке вираження феномена чоловічої «надсмертності», коли смертність чоловіків у середній віковій категорії (25-44 роки) майже в 4 рази перевищує смертність жінок аналогічного віку;
- зниження очікуваної тривалості життя, в результаті чого розрив із середньоєвропейськими показниками становить понад 6 років, а з показниками країн Європейського Союзу – понад 10 років;
- найвищий в Європі рівень природного спаду населення, що веде до депопуляції населення швидкими темпами;
- стрімке старіння населення, яскраво регресивний характер відтворення населення, коли частка населення старших вікових груп значно перевищує частку населення віком до 15 років.

Матеріали та методи дослідження. В процесі комплексного медико-соціального дослідження були застосовані принципи діалектичного взаємозв'язку загального і часткового. В дослідженні використано системно-історичний підхід до вивчення здоров'я як соціальної

категорії, а також аксіологічний підхід як світоглядна орієнтація на здоров'я як найвищу цінність.

Результати дослідження. Здоров'я людини визначається комплексом біологічних (спадкових і набутих) і соціальних факторів. Останні мають настільки важливе значення в підтримці стану здоров'я або в появі і розвитку хвороби, що у преамбулі статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я записано: «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад» [4]. Таке визначення поняття «здоров'я» є найбільш чітким, зрозумілим, повним і вміщує, насамперед, біологічні, соціальні та психологічні аспекти даної проблеми.

Критерій «здоров'я» визначається комплексом показників. Однак за найзагальнішими визначеннями здоров'я індивідуума можна охарактеризувати як природний стан організму, що характеризується повною зрівноваженістю будь-яких виражених хворобливих змін. Здоров'я людини ґрунтується на основі генетичних факторів, способу життя та екологічних умов, однак певною мірою воно залежить також від свідомого ставлення людини до себе та оточуючого середовища.

На сьогоднішній день виділяють такі складові здоров'я: фізичне, психічне (емоційне, інтелектуальне), соціальне, особистісне, духовне.

Враховуючи різні аспекти категорії «соціальне», можна запропонувати і відповідні підходи до характеристики здоров'я як соціальної категорії. Здоров'я як соціальну категорію у широкому значенні можна розглядати в контексті його суспільної зумовленості, опосередкованості широким спектром суспільних чинників – економічних, політичних, правових, ідеологічних тощо.

Розмежують різні рівні прояву соціального аспекту здоров'я: загальносоціальний (соціетальний), груповий і індивідуальний.

Перший рівень – загальносоціальний (соціетальний) – характеризує стан здоров'я населення загалом і виявляє цілісну систему матеріальних та духовних відносин, що існують у суспільстві. Сюди можна віднести також рівень здоров'я країн і рівень здоров'я всього світу.

Другий – групове здоров'я, зумовлене специфікою життєдіяльності людей даного трудового чи сімейного колективу та безпосереднього оточення, в якому перебувають його члени. Саме в найближчому оточенні відбувається позитивний і негативний вплив на здоров'я. Зважаючи на те, що переважну більшість людей взаємодіє з різними сферами виробництва, послуг, науки, культури, соціальних інституцій і тим самим впливає на здоров'я працівників. Важливим є теж вплив стресових ситуацій.

Третій – індивідуальний рівень здоров'я, який сформовано як в умовах всього суспільства та групи, так і на основі фізіологічних і

психічних особливостей індивіда та неповторного способу життя, що веде кожна людина.

Розглядаючи соціальні наслідки рівня здоров'я населення на сучасному етапі необхідно враховувати незворотні втрати майбутніх поколінь, що обумовлені недооцінкою фактору здоров'я сьогодні. Відповідно до зазначеного, надзвичайно важливо розглядати здоров'я як явище з чітко вираженими часовими зв'язками і наслідками.

Таким чином, здоров'я нації необхідно визначати як інтегрований вираз динамічної сукупності індивідуальних рівнів здоров'я всіх членів спільноти.

Висновки. Найбільш ефективний спосіб втілення світоглядних цінностей здоров'я в свідомість населення – це ініціація з боку органів державної влади і місцевого самоврядування різноманітних локальних проектів, обмежених місцевими масштабами, зокрема масштабами первинних адміністративно-територіальних структур і окремих організацій. Такі проекти, якщо вони розроблені і впроваджуються з урахуванням основних положень теорії і практики формування здорового способу життя, можуть бути достатньо ефективними, незважаючи на певну нестачу ресурсів, що має місце сьогодні для нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Вернадський В.І. Кілька слів про ноосферу // Початок і вічність життя. – Москва: Радянська Росія, 1989.
2. Апанасенко Г.Л. Эволюция биоэнергетики и здоровье человека. – Санкт-Петербург: «МГП Петрополис», 1992.
3. Здоров'я-21: Основи політики досягнення здоров'я для всіх у Європейському регіоні ВООЗ: Введення // Європейська серія по досягненню здоров'я для всіх. – 1998. – № 5. – Копенгаген: ВООЗ (ЄРБ).
4. Статут (Конституція) Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_599# (дата звернення: 15.10.2021).